AUTOPORTRET

PELE

Dacă cineva, peste decenii sau secole, va dori să cunoască personalitatea unuia din oamenii cei mai faimoşi din zilele noastre — Edson Arantes do Nascimento — va găsi la „Muzeul imaginii şi sunetului" din Rio de Janeiro o admirabilă mărturie a însuşi aceluia care, pe toate meridianele, este cunoscut sub numele de Pele. La „Muzeul imaginii şi sunetului", brazilienii înregistrează pentru posteritate confesiunile oamenilor iluştri într-un sector sau altul de activitate, confesiuni care merită să rămînă nu numai ca piese documentare, ci şi ca experienţă transmisă urmaşilor. Se perindă prin el, pentru „depoziţii", mari scriitori, artişti, oameni de ştiinţă, politicieni, după ce cariera acestora a atins apogeul. De astă-dată a fost invitat tînărul acesta negru pe care concetăţenii săi îl numesc cu stimă şi afecţiune „o rei Pele" (regele Pele), cunoscut în patru colţuri de lume ca sinonim al perfecţiunii în fotbal.

Timp de patru ore şi jumătate, el face declaraţii despre cursul vieţii sale, aprecieri în legătură cu plusurile şi minusurile fotbalului brazilian, confesiuni intime şi anticipări asupra intenţiilor de viitor.

Secretul unui mare fotbalist — spune Pele — este să joace cu entuziasm şi mai ales să se gîndească înainte de a-i ajunge mingea la picior. Trebuie să aibă şi viziunea terenului şi nu numai a mingii. Secretul selecţionatei braziliene din 1958 (care a cucerit prima oară titlul mondial pentru Brazilia) constă în : prezenţa marilor aşi ca Garrincha, Nilton Santos, Djalma Santos, Didi, Zito, Vava. „Eram o echipă de oameni serioşi. Singurii amatori de glume şi şotii eram eu şi Garrincha" Ceea ce nu i-a împiedicat pe ambii să fie încă pe atunci (Pele avea 17 ani) două stele de prima mărime a fotbalului mondial. Accidentări „istorice" : 1958 în Italia, în 1962 la Campionatul mondial din Chile şi 1966 la Liverpool în partida hotărîtoare cu Portugalia, la următorul Campionat mondial.

„Selecţionata noastră din 1966 nu putea cîştiga titlul suprem pentru simplul fapt că nu era o selecţionată : existau doar buni jucători, dar, cum se ştie, fotbalul e joc de colectiv închegat. Pe deasupra eram toţi slabi sub aspectul pregătirii fizice. Anglia a cîştigat Cupa, fiindcă avea într-adevăr cea mai bună echipă în acel moment, bine pregătită fizic, evoluată tehnic şi tactic. De altfel, fotbalul european face acum unicul lucru ce se poate face pentru a ne împiedica pe noi în dominarea mingii : să ne handicapeze la pregătirea fizică" — spune Pele. Nu a înscris niciodată vreun gol fără să vrea, aşa cum se întîmplă uneori la alţii. A marcat goluri cu piciorul drept şi cu cel stîng, cu capul, cu pieptul şi chiar cu... mîna.

— Atunci, ca golgeter, sînteţi un om realizat pe deplin ?

— „Nu, răspunde Pele, fiindcă sper încă să pot marca un gol într-un mod aparte, pe care încerc de mult timp să-l fac : să primesc mingea în cercul de la mijlocul terenului şi să şutez prelung pentru a-l surprinde pe portarul advers. E greu, dar nu imposibil. Am observat cum unii portari, atunci cînd se pune mingea în joc de la centru, obişnuiesc să rămînă în afara porţii. Am marcat un gol în acest fel, însă la antrenament. Doresc să o fac într-un meci oficial, dar vă rog nu-mi divulgaţi secretul...".

În cei 13 ani de fotbal „serios", Pele a înscris peste 800 de goluri, numai în partidele oficiale, ceea ce dă o medie de 70 de goluri pe an. Record absolut pe glob. Trucuri ? Da, a recurs uneori la ele şi „regele". A înscris cîteva goluri prefăcîndu-se că e accidentat. În momentul cînd se aştepta vreo lovitură de corner, rămînea puţin aplecat de mijloc, simulînd dureri. Vigilenţa apărării scădea, iar în momentul oportun se ridica fulgerător pentru a înscrie cu capul.

„Azi mă consider un om însurat, nu foarte bogat, cum se afirmă. Dacă ar fi aşa, aş juca pe gratis în echipa mea, Santos. Sper să mai pot activa încă patru ani, şi înainte de a mă retrage să pot juca un timp pe gratis, numai din dragoste pentru fotbal. Dacă aş fi ţinut mai mult la bani decît la fotbal, aş fi plecat spre Europa". Pelé povesteşte apoi că în 1962 şi 1963 i s-au făcut două oferte de transferare de către cluburi din Europa, una din Spania, în valoare de aproximativ 350 000 de dolari, şi alta din Italia de jumătate de milion de dolari (probabil cele mai mari sume oferite vreodată unui jucător de fotbal). Nu a acceptat, fiindcă ţine să joace în Brazilia : „Aici sînt prietenii mei, familia mea ; aici este patria unde m-am născut şi unde vreau să mor".

Ideea fixă de a nu mai participa la o Cupă mondială, exteriorizată în 1966 la Liverpool, nu l-a părăsit : „Pentru mine ajunge. Dacă voi fi convocat, am să cer permisiunea să nu fac parte din echipă". Cineva insinuează că asta s-ar datora pesimismului în ce priveşte recucerirea cupei, fără care Pelé şi-ar considera de prisos, fără sens, prezenţa în selecţionată. „Regele" tace. Trece la aspecte intime ale vieţii sale. Primeşte cam 200 de scrisori pe lună. Înainte de a se căsători, „grosul" corespondenţei îl alcătuiau scrisorile cu declaraţii de amor primite de la fete. Fete din Brazilia, Franţa, R.F.G., ţări din Africa, Asia etc. Acum scrisorile au alt caracter : copii nevoiaşi solicitînd mingi de fotbal, sau adulţi cu pretenţii mai mari, pe care cel vizat nu le poate satisface. Donează uneori societăţilor de caritate aparate ortopedice pentru paralitici şi alte lucruri asemănătoare.

— De ce v-aţi ascuns timp de nouă ani dragostea pentru soţie ?

Răspunsul lui Pele e o expresie a bunului simţ şi a sensibilităţii : „Soţia mea, Rosemary, era pe atunci iubita mea. Am ascuns dragostea pentru a o proteja, fiindcă dacă nu ajungeam să ne căsătorim, ea ar fi rămas pentru totdeauna drept „iubita lui Pele". Îşi adoră fetiţa (care în această lună împlineşte un an) şi doreşte să aibă şi alţi copii, mai ales băieţi care să joace fotbal. În timpul „lunii de miere", în Europa, a primit o mulţime de cadouri, pe care însă nu le-a putut aduce în Brazilia din pricina dificultăţilor vamale. Într-una undeva, într-un magazin, prin Republica Federală a Germaniei sau Italia pentru a cumpăra ceva, dar proprietarul magazinului, recunoscîndu-l îi oferea în dar cîte un obiect de valoare, bucuros de vizita ilustrului client.

Pelé este o imagine a echilibrului, fizic şi moral. Nu a băut niciodată alcool şi nu a fumat decît în joacă, pe cînd era copil, ţigări răsucite din frunzele unei specii de pepene ce se cheamă aici „mamao".

Ultima frază a „depoziţiei" sale, adresată ca o formulă a succesului pentru cei ce sînt la începutul carierei de fotbalişti, constituie esenţa propriului său succes : cinste, disciplină şi modestie.

În final, Pelé a cîntat patru melodii compuse de el (acompaniindu-se el însuşi la ghitară). Una dedicată soţiei, alta fiicei şi două inspirate din amintirile unei copilării marcată de privaţiuni. La locuinţa sa din oraşul Santos are două lăzi pline cu mingi de fotbal, pe care le păstrează ca să-şi amintească mai bine de timpurile cînd, copil fiind, în mica localitate Bauru juca fotbal în mijlocul străzii, cu portocale în loc de minge, deteriorînd geamurile dimprejur, cu eficienţa de viitor „as al aşilor".

VASILE OROS

Rio de Janeiro, ianuarie 1968.

scrisoare din ITALIA

SIVORI, FOTBALUL ŞI FIRMA FIAT...

Omar Sivori s-a restabilit. Omar Sivori a reîncălţat ghetele cu crampoane şi s-a întors pe cîmpul de joc, pentru a face să freamăte din nou mulţimea napolitană, după absenţa îndelungată produsă de accidentul suferit în cursul turneului de la sfîrşitul sezonului trecut, în America de Sud.

N-a fost vorba de o lovitură. Pur şi simplu, la 22 iunie anul trecut, pe stadionul columbian din oraşul Cali, Sivori a fost victima proastei stări a terenului, care i-a jucat o festă şi i-a produs nici mai mult, nici mai puţin decît o dublă fractură a meniscului genunchiului stîng. Internat în clinica ortopedistului de faimă mondială prof. Gui din Bologna, Sivori a fost, la un moment dat, în situaţia de a nu mai putea juca. Totuşi, iată-l acum în cele mai bune condiţiuni de joc, reluîndu-şi locul în echipă, ca de obicei, cu jambierele căzute peste ghete, lucru care în Italia începe să fie o veritabilă modă.

L-am căutat recent, la telefon.

— Se spunea ca dacă te vindeci, te gîndeşti să joci ultimul campionat. Ce mai zici acum ?

— Ei bine, o spuneam într-un moment de derută psihologică. Acum văd lucrurile altfel... Privesc viitorul cu mai multă seninătate.

— Prin urmare, nu te duci la Buenos Aires, pentru a conduce acolo filiala firmei de atomobile Fiat, cum ţi s-a propus la un moment dat.

— Oferta firmei torineze mă tentează, dar voi amîna acceptarea ei.

— Totuşi, cînd v-am vizitat, în vară, în clinica prof. Gui, aţi spus, aproape sub jurămînt, că nu veţi mai juca decît un singur campionat, în Italia, după vindecare...

— Ei, promisiuni de marinar, făcute pe timp de furtună. Dar, ţin să precizez că indiferent cîtă vreme voi mai juca în Italia, viitorul meu este tot ...Argentina. Preşedintele lui Juventus şi al lui Fiat, dl. Angnelli, mi-a făcut o propunere fermă.

— Şi atunci, cînd veţi spune adio Italiei ?

— Deocamdată, nu mă gîndesc. Italia e acum patria mea, aici am cunoscut mari satisfacţii. Şi chiar cînd voi părăsi peninsula, nu va fi pentru totdeauna, relaţiile cu Fiat obligîndu-mă să vin din cînd în cînd la Torino.

— Odată devenit reprezentant al lui Fiat în Argentina, vă veţi rupe de fotbal ?

— Nu. Vreau să mă ocup de o echipă de tineret, de băieţi cărora să le arăt cîte va din puţinul pe care-l cunosc.

Dar, să lăsăm viitorul şi să ne ocupăm de prezent. Pînă una alta, Sivori şi-a reluat galoanele de căpitan al lui Napoli, o reintrare pe care o va resimţi decît în bine echipa lui Pesaola. Pînă acum, „omul de gol" era doar Altafini. Acum i se alătură şi Sivori.

În încheiere, o declaraţie a lui Altafini : „Cu Sivori în echipă, mă simt uşurat. Pînă acum, trebuia să suport singur marcajul înverşunat al apărătorilor adverşi. De-acum va fi acolo şi Sivori..."

CESARE TRENTINI

Bologna, ianuarie 1968

DE ICI, DE COLO...

A FOST O GREŞEALA...

Cu două săptămîni în urmă, televiziunea franceză a anunţat, în cadrul buletinului de ştiri, că internaţionalul *Artelesa* (Olympique Marseille) ar fi suferit un grav accident de automobil şi că n-ar mai avea nici o şansă de scăpare. Ştirea a fost ascultată şi încă cu mult interes chiar de... *Artelesa*, care urmărea transmisiunea la Nisa, unde echipa sa jucase în campionat, în acea zi. Dar cum de ea luase cunoştinţă şi soţia sa, la Marsilia, a fost necesară o convorbire telefonică fulger pentru a o linişti. Evident, a fost o ştire eronată, care însă — pînă la dezmintire — a produs multă consternare în cercurile sportive.

PROCES DUBLU BENFICA—RIERA

Diferendul **Benfica Lisabona — antrenorul Riera** se pare că va lua noi forme deşi divorţul s-a produs (**Riera** a şi plecat în Chile). **Riera** a dat în judecată, înainte de a părăsi Lisabona, clubul Benfica pentru nerespectarea contractului. La rîndul său, Benfica a intentat acţiune contra lui **Riera** pe motivul că acesta nu a respectat clauzele contractului. Atac şi contraatac, deci. Cine va cîştiga ?...

DIN „ARHIVA" ANULUI 1967 — 3

IULIE

2	Uruguay A — Brazilia A	1—1 (1—1)	
16	U.R.S.S. A — Grecia A	4—0 (0—0)	C.E.
	Polonia T — Finlanda T	5—0 (3—0)	
	Suedia J — Polonia J	3—2 (2—1)	
18	Polonia A — Finlanda T	7—2 (4—1)	
29	Polonia Ol. — U.R.S.S. Ol.	0—1 (0—0)	p.T.O.

AUGUST

4	U.R.S.S. Ol. — Polonia Ol.	2—1 (1—0)	p.T.O.
11	Suedia A — Finlanda A	2—0 (1—0)	
23	Danemarca A — Islanda A	14-2 (6—0)	
24	Chile A — Argentina A	1—0 (1—0)	
25	Bulgaria I J — R. D. Germană J	4—1 (3—1)	
	Ungaria J — Cuba J	0—0	
	Iugoslavia J — România J	2—0 (1—0)	
	Polonia J — Bulgaria II J	3—1 (2—1)	
27	Cehoslovacia J — Cuba J	3—0 (1—0)	
	U.R.S.S. J — România J	3—2 (2—0)	
	Iugoslavia J — Bulgaria II J	1—0 (1—0)	
	Ungaria J — R. D. Germană J	5—2 (4—1)	
28	R. D. Germană A — Burma A	6—1 (3—1)	
29	Bulgaria I J — Ungaria J	4—2 (3—0)	
	R D. Germană J — Cehoslovacia J	1—0 (1—0)	
	Iugoslavia J — Polonia J	3—0 (2—0)	
	U.R.S.S. J — Bulgaria II J	2—0 (2—0)	
30	U.R.S.S. A — Finlanda A	2—0 (1—0)	C.E.
31	Bulgaria I J — Cehoslovacia J	0—0	
	România J — Bulgaria II J	1—0 (1—0)	
	Cuba J — R. D. Germană J	2—1 (0—0)	
	U.R.S.S. J — Polonia J	1—1 (0—1)	

SEPTEMBRIE

2	Bulgaria I J — Cuba J	5—0 (2—0)	
	Ungaria J — Cehoslovacia J	1—0 (1—0)	
	România J — Polonia J	2—1 (0—1)	
	Iugoslavia J — U.R.S.S. J	3—2 (0—1)	
3	Norvegia A — Suedia A	3—1 (1—1)	C.E.
	Bulgaria I J — Iugoslavia J	2—1 1—0)	
	Cehoslovacia J — România J	2—0 (0—0)	
	Cuba J — Polonia J	2—1 (1—1)	
	Bulgaria II J — R. D. Germană J	2—1 (1—0)	
6	Finlanda A — U.R.S.S. A	2—5 (2—3)	C.E.
	Bulgaria T — Finlanda T	6—0 (5—0)	C.Sp.
	Austria A — Ungaria A	1—3 (0—1)	
	Ungaria T — Austria T	2—1 (0—0)	
	Austria J — Ungaria J	1—3 (0—1)	
	Franţa T — Cehoslovacia B	3—1 (2—0)	
	R D. Germană Ol. — Olanda B	2—2 (1—2)	
7	Olanda Am. — Izrael Am.	1—2 (0—1)	
13	Olanda A — R.D. Germană A	1—0 (1—0)	C.E.
	Ungaria B — Iugoslavia T	3—0 (1—0)	
17	Polonia A — Franţa A	1—4 (1—2)	C.E.
24	Austria A — Finlanda A	2—1 (1—0)	C.E.
	Norvegia A — Danemarca A	0—5 (0—2)	C.E.
26	R. D. Germană B — Ungaria B	2—1 (0—0)	
27	Ungaria A — R. D. Germană A	3—1 (1—0)	C.E.
	R. F. a Germaniei A — Franţa A	5—1 (1—0)	
	Spania A — Sel. internaţională	0—3 (0—1)	

Prescurtări : C.E : = campionatul Europei ; **p.T.O.** = preliminariile Turneului olimpic ; **C.Sp.** = Cupa speranţelor (noua competiţie organizată de UEFA pentru echipele de tineret) ; **A** = reprezentative prime ; **B** = echipe naţionale secunde ; **T** = reprezentative de tineret ; **J** = de juniori ; **Ol.** = echipe olimpice ; **Am** = echipe naţionale amatoare ; **C.S.** = campionatul scandinav.

EXCENTRIC CU ORICE PRET!

Hugo Gatti este fără îndoială cel mai excentric portar din *Argentina* şi, poate, din lume. Şi această excentricitate se manifestă nu numai în modul cu totul straniu în care se echipează dar mai ales în comportarea pe care o are pe teren. Gatti nu este un portar oarecare ; el joacă în celebra echipă *River Plata*, succedînd unuia din cei mai mari şi mai iubiţi portari argetinieni ai tuturor timpurilor, veteranul *Carrizo*, retras din activitatea competiţională în plină glorie, cu numai un an în urmă, la vîrsta de 40 ani. Gatti, un personaj de tipul „beatles" care se pretează la tot felul de giumbuşlucuri în poartă este astăzi personajul cel mai discutat al fotbalului argentinian şi nu puţini sînt aceia care îi fac principalul vinovat de căderea echipei sale de la sfîrşitul campionatului.

Una din cele mai năstruşnice atitudini a lui Gatti a fost în meciul derbi cu *Bocca Juniors* pe care l-a pierdut şi care a însemnat începutul sfîrşitului pentru echipa milionarilor de la River Plata. La un moment dat, Gatti şi-a părăsit poarta şi a ajuns la mijlocul terenului unde s-a angajat într-un aprig duel pentru minge cu un jucător advers. Acesta a trimis mingea în aut chiar în dreptul liniei de centru şi repunerea în joc a fost făcută de către... Gatti. După meci, el a declarat că cel mai mare vis al lui este de a marca un gol, dar nu aşa, banal, ca orice portar, din lovitură de la 11 m. ci din acţiune. Năstruşnicul portar arăre pe teren cu o beretă de marinar în cap şi cu jambiere lăsate „à la Sivori".